

BOĞSAK ARKEOLOJİK YÜZEY ARAŞTIRMASI (BOGA)

MİMAR SİNAN
GÜZEL SANATLAR
ÜNİVERSİTESİ

Boğsak Arkeolojik YüzeY Araştırması (BOGA), Taşucu Körfezi kıyıları, adaları ve hinterlandında, somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerinin araştırılmasını ve belgelenmesini içeren bir arkeolojik çalışmadır. Antik Çağda ve Orta Çağda yerleşimlerin oluşumunu ve sürekliliğini sağlayan sosyal, ekonomik ve kültürel yapıyı çözümlmek için, arkeolojik peyzajı bütüncül ve diyakronik olarak ele almaktadır. Yerleşimler, mimari gelenekler ve yapı endüstrisi, araştırmanın odağında yer almaktadır.

BOGA, 2010'dan beri Doç. Dr. Günder Varinlioğlu (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) başkanlığında, multi-disipliner ve uluslararası (ABD, Birleşik Krallık, İtalya) bir ekiple yürütülmektedir. Yıllar içinde, Harvard Üniversitesi, Purdue Üniversitesi, British Academy, Research Council UK-TÜBİTAK gibi birçok prestijli kurumun bilimsel hibeleriyle desteklenmiştir.

www.bogsakarchaeology.org

bogsakarkeoloji

bogsakarkeoloji

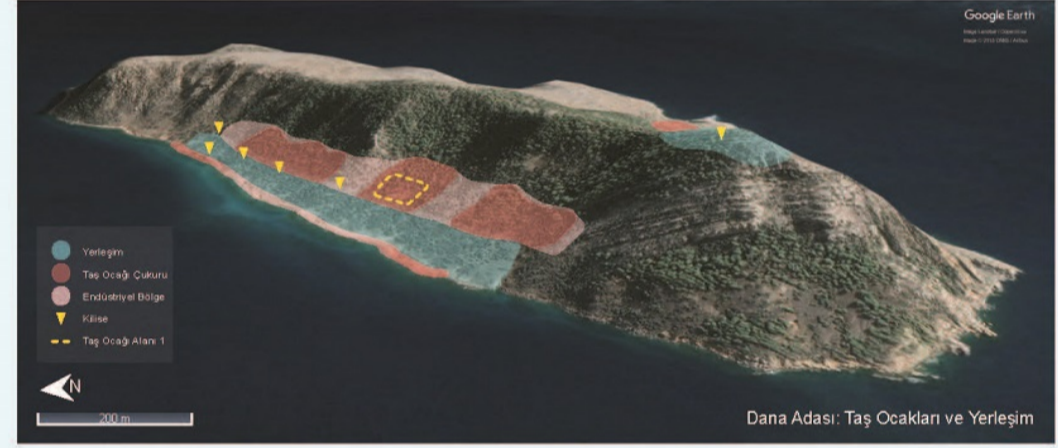
BOĞSAK ADASI

Boğsak Adası 7 hektar büyüklüğünde sarp ve çorak bir kayalıktır. M.S. 4. yüzyıldan başlayarak, adanın yüzeyine yayılmış bir yerleşim ortaya çıkmıştır. Adadan gelen tek yazıt, yerleşimin adını vermektedir: "Müreffeh olsun kent gibi kurulmuş Asteria!" Adanın yamaçlarında, evler, depolar, ticari mekânlar içerebilecek büyük bir mahalle; kıyı boyunca kesintisiz yapılar; sarnıçlar ve kanallardan oluşan su sistemi; geniş nekropol alanları ve 7 kilise günümüze gelmiştir. Seramik buluntulara göre, adanın en hareketli çağı 4. yüzyılın sonu ile 7. yüzyılın sonu arasındadır; yerleşim 9. yüzyıla kadar devam etmiştir ve 12. yüzyıla kadar kullanılmıştır. Asteria'da Hristiyan bir topluluk yaşıyordu. Adaya, 5.-6. yüzyıllarda altısı bazilikal planlı, 7 kilise yapmışlardı. Asteria geniş bir dinsel ağın parçasıydı. Aziz Paulus'un yoldaşı Azize Thekla'nın bir kayanın içinde kaybolduğu yer, İsauria'nın başkenti Seleukeia Kalykadnos'un hemen dışındaydı. Thekla'nın martirium'u Anadolu'nun en önemli Hristiyan hac merkezleri arasındaydı. Boğsak Adası, bu hac rotasının durak noktalarından birisiydi.

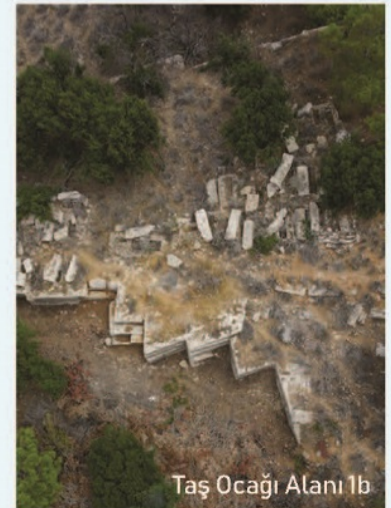
DANA ADASI

Dana Adası (Pityoussa/Provensale), Taşucu Körfezi'nin en büyük adasıdır. Yerleşim iki alanda yoğunlaşmıştır: kuzeybatı kıyısındaki Erken Roma-Geç Antik Çağ yerleşimi ve güney tepesindeki kalede ve çevresinde ikinci bir merkez. Bu kale, olasılıkla Klasik Çağdan önce (M.Ö. 6. yy), geçici bir askeri üs olarak inşa edilmiş, Geç Antik Çağda elden geçirilerek içine bir kilise eklenmiştir. Kıyıda ilk kez Erken Roma Çağında (M.Ö. 60-M.S. 250) az nüfuslu bir yerleşim oluşmuştur. Kıyı yerleşimi, Asteria (Boğsak) gibi M.S. 4. yüzyıldan itibaren genişlemiş, konutlar, dükkân, misafirhane, hamam vb. hizmet yapılarının yanı sıra, M.S. 5.-6. yüzyıllarda 5 bazilikal planlı kilise yapılmıştır.

Dana Adası'nın en önemli özelliği, kuzeybatı ile doğu yamaçlarındaki ve kuzeybatı kıyısındaki kireçtaşı ocaklarıdır. Taş ocakçılığının izleri olan kanallar, basamaklı kesikler, kısmen çıkarılmış taşlar ve taşları teknelere yüklemeye kullanılan rampalar, kıyı boyunca görülebilmektedir. Kıyının arkasındaki yamaçlarda, büyük bir Geç Antik Çağ yerleşimi vardır. En arkada, yamaç boyunca 1.5 km kesintisiz uzanan muazzam bir taş ocağı bölgesi yer almaktadır. Ocaklara oyulmuş mezarlar, üzerlerine yapılmış binalar, taş çekme yolları, ocak artığı taş yığınları, bu endüstriyel alanın ana unsurlarıdır. Bu özellikleriyle Dana Adası, Doğu Akdeniz'in bilenen en büyük kireçtaşı ocakları arasındadır.

Dana Adası'ndaki endüstriyel yerleşim, taş ocakçılığı, taş işçiliği ve taş ticaretinin araştırılması için nadir bir örnektir. M.S. 5.-6. yüzyıllarda, adaların bağlı olduğu İsauria eyaletinin taş ustaları, yapı ustaları ve inşaat atölyeleri, Bizans İmparatorluğu'nda büyük şöhret kazanmıştır. Hristiyanlaşan ve zenginleşen yerleşimlerdeki yapılarda kireçtaşı ve kireç harcı kullanılmıştır. Dana Adası, bölgedeki bu yoğun inşaat faaliyetine yapı malzemesi sağlamış bir endüstri ve ticaret merkezi olmalıdır.

M.S. 4. yüzyılın ilk yarısında, I. Konstantin'in, günümüz İstanbul'unda kendi adını verdiği başkenti Konstantinopolis'i kurması, Doğu Akdeniz'in ekonomik ve politik dengelerini değiştirmiştir. Yeni başkentin yarattığı talep, Boğsak ve Dana Adaları gibi deniz yolları üzerindeki bölgeleri canlandırmıştır. Aynı dönemde yaygınlaşan Hristiyan hac hareketi, deniz trafiğini kalabalıklaştırmıştır. Kutsal Topraklar'a denizaşırı seyahat dışında, İsauria eyaletinin başkenti Seleukeia'nın kuzeydoğusundaki, uluslararası hac merkezi Hagia Thekla'nın popülerliği, Boğsak ve Dana Adaları'nın özellikle de M.S. 5. ve 6. yüzyıllardaki yoğunluğunu açıklamada önemli unsurlardır.